

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt XIII. AErumnas atque afflictiones vitæ huius, et si vna ex parte minuant nostram libertatem, quia duræ atque molestæ sunt; tamen, operante per illas Deo, ad libertatem conferre Christianam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

CAPVT XIII.

Aerumnas atque afflictiones vitæ huius, etsi vna ex parte minuant nostram libertatem, quia dura atque molesta sunt; tamen, operante per illas Deo, ad libertatem conferre Christianam.

TAMETSIAUTEM tribulatio, quia molesta & grauis, ea ex parte tristem habeat sub miseræ iugo seruitutem; confert tamen persæpe ad libertatis interioris augmentum: quemadmodum diuus Chrysostomus ostendit Sermone nono in epistolam ad Romanos: Propterea enim effecit Deus, inquit, vt præsens hæc vita nobis esset laboriosa, quatenus & ista nos seruitute (cupiditatum videlicet, quas antea morosas & difficiles dominas vocauerat) liberaret, & in libertatem veram ac puram induceret. Sed tum potissimum is fructus decerpitur ex huius vitæ malis, cum diligentibus Deum omnia conuertuntur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt sancti. Ita planè fit vt tribulatio patientiam operetur; patientia autè probationem; probatio verò spem; spes autem non confundat; quia charitas Dei diffusa sit in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ideoque probandorum animorum gratia, aduersi sæpenter vitæ casus incurrunt; vt asperitatibus illis viti probi eluceant. vt enim nauclerum procella, athletarum stadium, exercitus imperatorem, acies fortem, & magnanimum calamitas; ita Christianum tentatio probare consuevit. ac sicut arbor alta radice fundata, ventis incubentibus non mouetur; & nauis quæ forti compage solidata est, pulsatur fluctibus, nec foratur, & quando area fruges terit, ventos spirantes grana fortia & robusta contemnunt, inanes verò paleæ, vento commouente & agitante rapiuntur: ita quis solidus fortisque sit Christianus, incidentis aduersitatis quadam

Rom. 5.

quadam exercitatione monstratur. denique vt in-
 sumpti in certamina labores, ad capiendas victoriæ
 coronas, adducunt: sic etiam per tentationem facta
 probatio, ad perfectioris vitæ culmē vitos bonos eue-
 nit. afflictionibus præterea purgantur in Christiana
 vite palmites, vt fructus plus afferant. Ideoque per
 Prophetam dicitur: Erunt tres partes in terra: & tertiã
 ducam per ignem, & vram eos sicut vritur argentum,
 & probabo eos sicut probatur aurum. Quemadmodū
 enim aurum, quanto plus excoquitur, tanto efficitur
 melius: sic iustus quanto plus tribulatur, si ipsam tri-
 bulationem patienter tolerauerit, multo purior cla-
 riorque redditur apud Deum. Ad hoc enim, inquit
 Augustinus, exagitantur homines tribulationibus, vt
 vasa electionis euacuētur nequitia, & impleantur gra-
 tia. Idcirco tantum abest, vt suos Christus effectos
 nulla hîc conteri tribulatione pariat, vt qui illius sus-
 cipiunt iugum, ad hanc sese debeant maximè tenta-
 tionem preparare. Hîc enim illa sunt spiritualia torcu-
 laria, de quibus subinde Propheticus Psalmus inscri-
 bitur. Sicut enim vua pendet è vitibus, & oliua ex ar-
 boribus; quæ tantisper dum suis è frutetis pendent,
 tanquam libero aëre perfruuntur, & nec vua vinū est,
 nec oliua oleum, ante pressuram: sic sunt & homines
 ij, quos Deus prædestinavit ante secula cōformes fieri
 imaginis Filij sui; qui præcipuè in sua passione ma-
 gnus botrus expressus est. Namque huiusmodi homi-
 nes, priusquam accedant ad seruitutem Dei, fruuntur
 in hoc seculo suavi quadam & delicata libertate, velut
 vuae aut oliuæ pendentes: sed quoniã dictum est, Fili,
 accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & timore, &
 prepara animam tuam ad tentationem: idcirco ad il-
 lam quisque seruitutem accedens, tanquam ad torcu-
 laria se venisse cognoscat. Contribulabitur enim, con-
 teretur, comprimetur: non vt in hoc seculo pereat; sed

Zach. 13.

In Sententia
Prosperi 204.

Eccles. 2.

vt

vt in apothecas Domini defluat vinum pretiosum, Quippe exiit carnalium desideriorum tegumentis quasi vinaciis, quæ contraxit desideriis carnalibus: propter quæ beatus Apostolus adhortatur, & dicit: Exuite vos veterem hominem, & induite nouum, qui secundum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis. Ceterum hoc totum non fit, nisi de pressura torcularis, qua ob id conterimur, vt amorem nostrum quo in hæc temporalia fluxa & peritura ferebamur, passi in eis tormenta turbasque tentationum, cōuertamus ad illam quietem, quæ huius vitæ non est, sed futuræ. sic igitur omnis disciplina, quemadmodum beatus Apostolus dicit, quamuis in præsentem quidem non videatur esse gaudij, sed mœroris: postea tamen fructum pacatissimum exercitatis per eam, reddit iustitiæ. Tribulatio quoque inter ipsa præclare facta, superbiæ tumorem reprimat: quod vicinum rectis actionibus superbiæ malum sit, & è proximo semper virtutibus insidietur elatio. Hinc & Apostolo datus erat angelus satanæ, qui eum colaphizaret, ne extolleret magnitudo reuelationum. Tribulatio denique consideratione mortis appropinquantis, oscitantes & securos extimulat, atque ad Deum ire compellit. Aperit oculos cordis, quos facile claudit prosperitas, propriæque fragilitatis admonitos, in adiutorio altissimi cogitare. mundi huius postremo contemptum ac despicientiam ingenerat, & cælestium bonorum salutare desiderium amoremque parit. Quid ea sanè quæ grassabatur lues Cypriani temporibus, Christianis tum contulerit, ipse suis explicatum verbis hoc modo reliquit. Pauore mortalitatis (inquit) accenduntur repidi, constringuntur remissi, excitantur ignaui, desertores compelluntur vt redeant, Gentiles coguntur vt credant, vetus fidelium populus ad quietem vocatur, ad aciem recens & copiosus exercitus robore fortiore colli-

*Ephes. 4.**Heb. 12.**Leo Serm. 4.
de Quadrages.**Ser. de morte.*

colligitur, pugnaturus sine metu mortis cum præliū
 venerit, qui ad militiam tempore mortalitatis accedit.
 Eam ob rem Christus Dominus quid maximè esset
 salutare, atque ad veram perfectamque libertatē con-
 ducibile, in seipso demonstrans ac præferens, oblatam
 regni temporanei gloriam fugit, pœnam potius pro-
 brosæ moris amplexus: ut eius videlicet membra di-
 scerent mundi fauores & applausus refugere, terrores-
 que & aduersa minimè pertimescere, quæ plus multo
 plerunque quàm prospera, prodesse solerent. Etenim
 hæc crebrò per amorem sui, & oblectationem metū-
 que amittendi, cor inquinant Christianum: illa verò
 purgant per dolorem. In istis se animus erigit: in illis
 autem posteaquam se erexerat, sternit. In his sui ipsius
 facillimè quiuis obliuiscitur: in illis verò ad memoriā
 sui nolens etiam, coactusque reuocatur. In istis sæpè,
 & antea acta bona depereunt: in illis longi quoque tē-
 poris varia multaque delicta abstergantur. Ideo & apud *Li. 2. prof. a. 8*
 Seuerinum Boëtium eiusmodi verbis afflictum Phi-
 losophia consolatur, Etenim, inquit, plus reor homi-
 nibus aduersam quàm prosperam prodesse fortunā.
 Illa enim semper specie felicitatis cum videtur blāda,
 mentitur: hæc semper vera est, cum se instabilem mu-
 tatione demonstrat. Illa fallit, hæc instruit. Illa men-
 dacium specie bonorum mentes fruentium ligat, hæc
 cognitione fragilis felicitatis absoluit. Itaque illam vi-
 deas ventosam, fluentem, sui que semper ignaram: hæc
 sobriam, succinctam que, & ipsius aduersitatis exerci-
 tatione prudētem. Postremò felix à verò bono deuios
 blanditiis trahit, aduersa plerumque ad vera bona re-
 ducens, velut vnco retrahit. Hactenus Philosophia de
 salubri vtilitate aduersitatis. Itaque quos diligit Deus,
 castigat, & flagellat omnem filium quem recipit. Sunt
 enim quos maximè putes diligere proles suas, dum
 nihil eorum desideris negāt, flagello & verbere nun-
 quam

quam attingunt. verùm præclarè de his quidam, Nutrices, ait, corporum, sed nouercæ animarum. Sunt hæc simiis perfimiles, quæ fœtus suos arctiùs constringendo ob amorem, necant. Non vides (ait Seneca) quãto aliter patres, aliter matres indulgeant? Illi exercitari iubet liberos ad studia obeunda maturè, feriatís quoque diebus non patiuntur esse otiosos; & sudorem illis, & interdum lachrymas excutiunt: at matres fouere in sinu, continere in vmbra volunt; nunquam flere, nunquam contristari, nunquam laborare. Paternum habet Deus erga bonos viros animum, & illos fortiùs amat, & operibus, doloribus ac damnis exagitat, vt verum colligant robur. Languent per inertiam saginata; nec labore tantùm, sed mole in ipso sui onere deficiunt. atque idem, Inter multa, inquit, Demetrii nostri & hæc vox est, quæ recens sonat adhuc, & vibrat in auribus meis: Nihil videri infelicius eo, cui nihil vnquam aduersi euenerit. Hæc si Gentilis scriptor ad eò verè commodeque dixit; quanto nos idem ex sacris diuinisque auctoribus conuenit & intelligere pleniùs, & persuasum habere certiùs? Sanè hoc regius Psaltes ad infelicitatem quorundam pertinere declarauit quod ait: In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur: eo quòd subiungat, Ideo tenuit eos superbia, operi sunt iniquitate & impietate sua: prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum: transferunt in affectum cordis: cogitauerunt & locuti sunt nequitia: iniquitatem in excelsis locuti sunt: posuerunt in calum os suum, & lingua eorum transiit in terra. Quam multos enim cernere semper licuit, teste diuo Hieronymo, ethnicos, Iudæos, hæreticos, diuersorumque dogmatum homines, volutari in cæno libidinum, madere sanguine, feritate lupos, rapacitate miluos vincere: & nihilominus flagellum non appropinquare tabernaculis eorum, nec eos cum hominibus verberari: & idcirco

*Epistola ad
Tasstrutium
Famianum.*

idcirco superbire contra Deum, & transire vsque ad
 cælum os eorum? cùm è contrario, sanctos viros scia-
 mus ægrotationibus, miseris & egestate torqueri; qui
 forsitan dicunt: Ergo frustra sanctificaui animam meã,
 & laui inter innocentes manus meas. at mox sese re-
 primètes, aiunt: Si narrauerò sic, ecce nationem filio-
 rum tuorum reprobauì. Magna ira est igitur, quando
 peccantibus non irascitur Deus. Vnde & in Ezechiele
 ad Hierusalem, iam, inquit, non irascatur tibi; zelus
 meus recessit à te. Quos enim diligit Dominus, corri-
 pit, & castigat omnem filium quem recipit. Non eru-
 dit pater, nisi quem amat: non corripit magister disci-
 pulum, nisi eum quem ardentioris cernit ingenij: me-
 dicus si cessauerit curare, desperat. Hoc verè (ait Dio-
 nysius Areopagita) dici potest, potiùs esse diuinæ iu-
 stitiæ proprium, non demulcere, & dissoluere virilem
 oprimi cuiusque animum terrenorum bonorum lar-
 gitionibus. Denique mouere nos debet Apostoli sen-
 tentia: Si extra disciplinam estis, cuius participes facti
 sunt omnes; ergo adulterini & non filij estis. Loquitur
 Propheta Isaias & dicit: Indulxisti genti, Domine, in-
 dulxisti genti: nunquid glorificatus es? quin potiùs
 elongasti omnes terminos terræ. Domine in angustia
 requisierunt te; in tribulatione murmuris doctrina tua
 eis. Eo fit vt (quemadmodum beatus Augustinus pru-
 dentissimè differuit) agenda multa sint etiam cum in-
 uitis benigna asperitate plectendis; quorum potiùs
 utilitati consulendum est, quàm voluntari. Nam in
 corripiendo filio quamlibet asperè, nūquam profectò
 amor paternus amittitur. Fit tamen quod nolit & do-
 leat, qui etiam inuitus videtur dolore sanandus. Ideo-
 que si terrena ista Respublica præcepta Christiana cu-
 stodiat; & ipsa bella sine beneuolentia non gerentur,
 vt ad pietatis iustitiæque pacatam societatem, victis
 faciliùs consulatur. Nam cui licentia iniquitatis eri-
 pitur,

*Vide Aug. in
 Serm. 35. in
 nouiss.
 Ez. esb. 16.*

*Cap. 8. lib. De
 diuini nom.*

Epist. 5.

kk

pitur,

pitur, vtiliter vincitur. Quoniam nihil est infelicius,
 inquit, felicitate peccatum, qua pœnalis nutritur im-
 punitas; & mala voluntas, velut hostis interior, robo-
 ratur: sed peruersa & aduersa corda mortalium, felices
 res humanas putant, cùm tectorum splendor attenditur,
 & labes non attenditur animorum; cùm
 theatrorum moles exstruuntur, & effodiuntur funda-
 menta virtutum; cùm gloriosa est effusionis insania,
 & opera misericordiæ deridentur; cùm ex his quæ di-
 uitibus abundant, luxuriantur histriones, & necessa-
 ria vix habent pauperes. hæc si Deus pollere permit-
 tat, tunc indignatur grauius: si impunita dimittat, tunc
 punit infestius: cùm verò euertit subsidium vitiorum,
 & copiosas libidines inopes reddit, misericorditer ad-
 uersatur. Quod sic diuus Augustinus dicit, auctor etiã
 libri secundi Machabæorum expressit. Etenim multo
 tempore (inquit) non sinere peccatores ex sententia
 agere, sed statim ultiones adhibere, magni beneficij
 est indicium. Non enim sicut in alijs nationibus Do-
 minus patienter expectat, vt eas, cùm iudicij dies ad-
 uenerit, in plenitudine peccatorum puniat, ita & in
 nobis statuit; vt peccatis nostris in finem deuolutis,
 tum demum in nos vindicet. Propter quòd nunquam
 quidem à nobis misericordiam suam amouet: corri-
 gens verò in aduersis populum suum, nõ derelinquit.
 Sic ille. Ex quo discere profectò possumus, quãto me-
 lior apud Deum, hisce temporibus, Catholicarum ali-
 quot in Belgio ciuitatum conditio fuerit, quã hære-
 ticarum: quamuis illic quidem paupertas, metus, op-
 pressio, morbi, attritiones & euersiones ædificiorum;
 hîc verò affluentia rerum, exultatio, securitas, splen-
 dor. Illos enim flagellauit propitius, hos contempsit
 iratus. Illorum correxit vitiosos mores, horum infici
 multiplici peste permisit: vt vbi theatrorum moles
 exstruerentur, reuera effoderentur fundamenta virtu-
 tum.

rum. Sed euenit tamen, quod sæpè aliàs, vt multorum
 peruersa & aduersa corda mortalium felices hasce
 Respublicas putarent, illas dicerent miseræ; quia
 splendores tectorum attenderent, & labe non atten-
 derent animorum. Fuerunt etiã qui religiones nouas,
 hoc est, schismaticorũ & hæreticorum sacrilegia, hoc
 tanquam argumento plausibili approbare conarètur,
 seque factos quererètur esse Catholicos, quibus pro-
 pterea minùs prosperè euenire videretur. Tanquam si
 dicerent quod Gentiles olim dicere solitos Chryso-
 stomus refert, Patres nostri idola coluerunt, & sem-
 per in bonis fuerunt: & nos ex quo Christum colere
 cœpimus, nunquam bona sequuntur. Hoc dicis, ait
 Chryostomus, & non consideras quia illorum pro-
 speritas non fuit remuneratio Dei, sed contemptio. at
 nostra aduersitas non est ira Dei, sed admonitio. De
 illis enim dictum est: *Vir insipiens non cognoscit, & Tsal. 91.*
 stultus non intelligit, cùm exurentur peccatores sicut
 fœnum, & quid addit? vt intereant in seculum seculi.
 De suis autem quid dicit? *Visitabo in virga iniquita-* *Ibid. 38.*
tes eorum, misericordiam verò meam non dispergam
ab illis. Iudæa quamdiu fuit Dei hæreditas, nec dia-
bolus eam oppugnare cessabat, idolorum suadendo
cultum; nec desistebat Deus eam castigando, & reuo-
cando ab idolis custodire: postquam verò contempta
est, quasi pars diaboli facta, manet in requie. Ita quod
à Deo diligitur, hoc à diabolo variis infestationibus
oppugnatur: quod autem à Deo contemnitur, hoc à
diabolo quasi proprium in pace custoditur. Tribula-
tionem enim, quemadmodum idem Chryostomus
admonuit, irruere propterea sinit in nos Deus, vt ad
ipsum frequentiùs confugiamus & expressiùs, nec ab
eo discedamus aliquando. Tale quiddam faciunt mā-
fuertiores filiorum parentes, cùm paruulos suos vide-
runt à se quidem sæpe discedere, æqualium autem suo-
 rum

rum lufibus detineri. Præcipiunt famulis, terrificam simulare multa, ut exagitati etiam metu paruuli, ad matrem sinum confugere festinent. Ita etiã Deus non modò ab aliis sæpè affligi finit, sed nonnunquã etiam ipse plagam minatur; non ut eam in nos inducat, sed ut nos ad se potiùs adducat. Quòd si quales in tribulatione sumus, tales essemus in requie, minimè nos oporteret afflictionum cõmonitionibus erudiri.

*Plinius 2. lib.
7. epist.*

Vnde sapienter quidam, Gentilis alioqui scriptor, admonet, ut tales esse sani perseueremus, quales nos futuros profiteamur infirmi. Illum enim ipsum cuiusdã infirmi languor admonuerat, optimos esse nos dum infirmi sumus. Quem enim infirmum aut auaritia aut libido sollicitat? Non amoribus seruit; non appetit honores; opes negligit; & quantulumcunque, ut relicturus, satis habet: tunc Deum cogitat, tunc hominem se esse meminit. Inuidet nemini, neminem miratur, neminem despicit; ac ne sermonibus quidem malignis, aut attendit, aut alitur: balnea potiùs imaginatur & fontes. Nec verò vulgus hominum modò tribulatione fit melius; verùm ipsis etiã, de quibus legimus Sanctis, plurimum eruditionis de tribulatione veniebat. Quamobrem Propheta dicit: Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discã iustificationes tuas. Quod apertius Symmachus ita reddit: Profuit mihi quòd afflictus sim, ut discerem iustitias tuas. Id ipsum significabat & Paulus de angelo satanę qui eum colaphizabat: à quo ut liberaretur impetrare non potuit, quòd per eum maxima commoda colligeret. Davidis quoque vitam si velimus inspicere, inueniemus eum profectò inter pericula clariorem. Beatus etiam Iob tum maximè cum tribularetur effulsit; & Ioseph Deo in tribulatione plus placuit; Iacob præterea, eiusque pater Abraham, qui que vnquam iustorum fuere, clariore de tribulationibus texerunt coronas: è quibus aliqui ipsa

ipsa etiam morte coronati sunt. Et ideò iusto iudicio Dei datur sæpenumero peccatoribus potestas, qua Sanctos ipsius persequantur, vt qui spiritu Dei iuuantur & aguntur, fiant per laborum exercitia clariores.

Nam virtus fidei sub tali examine crescit,

Nec seruile grauat libera corda iugum.

Solus peccator malè seruit; qui licet amplo

Vtatur regno, sat miser est famulus,

Cùm mens carnalis, nimium dominante tyranno,

Tot seruit sceptris, dedita quor vitis.

*Apud Prosperum
in Epi-
grammat.*

Itaque peccatores tamen si, quod sæpe contingit, aliqua huius vitæ felicitate fruuntur, cunctaque habeant pro suis votis ac voluntate fluentia; serui tamen sunt infelicissimi. Contrà verò pij homines afflictionibus licet grauiter premi & atteri videantur; non solum serui non sunt, verum etiam maioribus indies cumulantur libertatis augmentis.

CAPVT XV.

*Nihil prodesse cuiquam illatas aduersitates ad salutem,
nisi Deus altius misereatur.*

VERVM cùm omnis vitæ huius afflictio, quædam extrinsecus adhibita prædicatio & admonitio videatur, sine occultiore ac secreiore gratiæ operatione, non est profutura. Nam ad ea omnia quæ geruntur extrinsecus nostræ causa salutis, illud pertinet quod Apostolus ait: Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat, Deus. Itaque Spiritus sanctus operatur intrinsecus, vt valeat aliquid medicina quæ adhibetur extrinsecus. Alioqui etiam si ipse Deus vtens creatura sibi subdita, in aliqua humana specie sensus alloquatur humanos, siue istos corporis, siue illos, quos istis simillimos habemus in somnis, nec interiori gratia mentem regat atque agat;

1. Cor. 3.

kk 3

nihil